nummer 41 - september 1991

AKTUALITEITEN

B.A.S.T.T. vzw

Stadsschouwburg
Meistraat, 2
2000 Antwerpen
(03) 231 97 50

verschijnt tweemaandelings

verantwoordelijke uitgever
Dré Darden, Campinaweg 10, 2960 St.-Job-in-'t Goor

2000 ANTWERPEN 1

TIJDSCHRIFT

BELGIE BELGIQUE 17.10.91 06 00 P057

Jerôme Maeckelbergh
Rijke Beukelaertstraat 8
B-2000 Antwerpen 1

BASTT vzw

"The Tales of Hofmann" - scenografie Roni Toren.

Aan dit nummer werkten mee: Cammans J., Darden D., Kersmaeckers I., Mackelbergh J., Snoeck G. en Werckx R.

DE GELAUWERDEN EN DE NIET GELAUWERDEN OP DE PQ'91

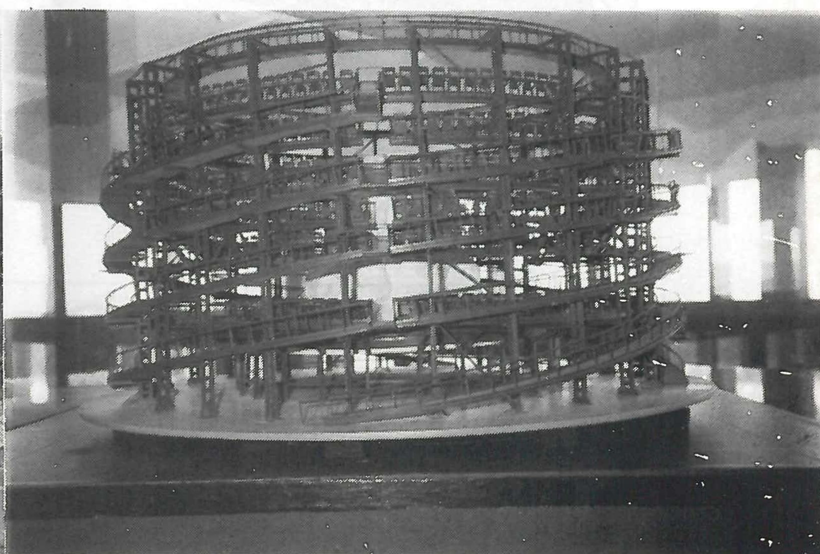

SEKTIE: THEATERARCHITEKTUUR

De drie medailles voor theaterarchitektuur vertegenwoordigen totaal verschillende invalshoeken:
Een zwarte magische, technische doos uit Praag, een sober theater uit Athene en een reeks franse, theatrale bouwwerken van diverse plumage.

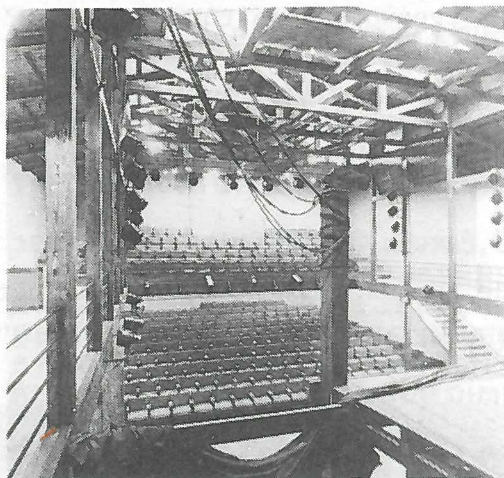
De eervolle vermelding, het "DIVADLO-SPIRALA" (arch: J. SMETANA, J. LOUDA, T. KULIK en Z. STYBLO) werd gerealiseerd in de periode 90-91 en staat in het midden van een groot attractiepark in Praag (de vroegere "Quadriennale plek").

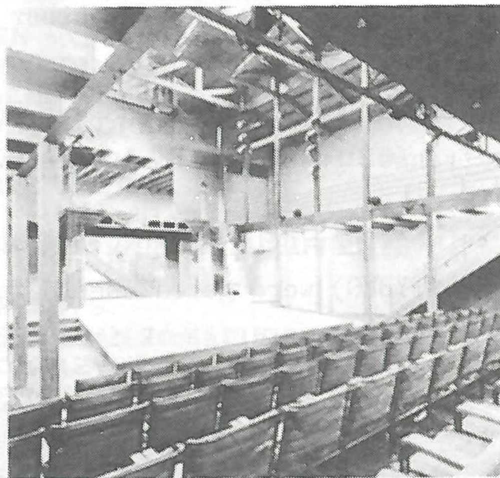

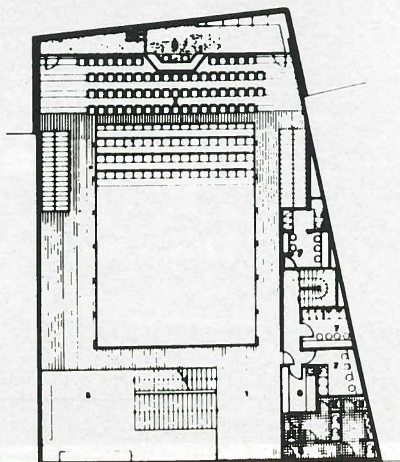

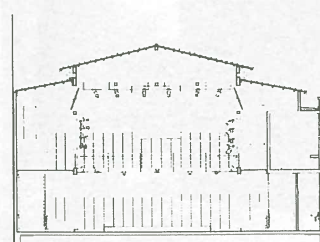
Het is een zwart-cirkelvormige, dubbelwandige metalen konstruktie ingevuld met betonblokken. Langs een hellend vlak komen de bezoekers onderaan in het gebouw, en kunnen via cirkelvormige loopbruggen naar hun zitplaatsen.
Die plaatsen zijn opgehangen aan een metalen konstruktie, zodat je een zwevend gevoel krijgt.
Gedurende de PQ'91 kon je een "Laterna Animata" voorstelling bijwonen.
Rond de cirkelvormige scene was een enorm cilindervormig doek opgespannen.
Bij aanvang van de voorstelling werd dit langzaam naar beneden gelaten zodat de centrale scene in beeld kwam.
Dan volgden vertikaal op de vloer geprojecteerde beelden van stedelijke situaties elkaar op, binnen dewelke een akteur zich bewoog, wat uitvloeide in een totaalspektakel van licht en klank.
Na de voorstelling kon je terecht in een foyer, het is een langwerpige cleane ruimte, met metalen tafels in een zuivere vormgeving, alles is er essentiëel, geen overbodige luxe.
Infeite is het totaalgebouw één grote magic-box die niets verraadt, maar wel nieuwsgierig maakt.

→ Een gouden medaille kreeg Manos PERRAKIS uit Griekenland voor het "CAROLOS KOUN ART" Theater uit Athene.

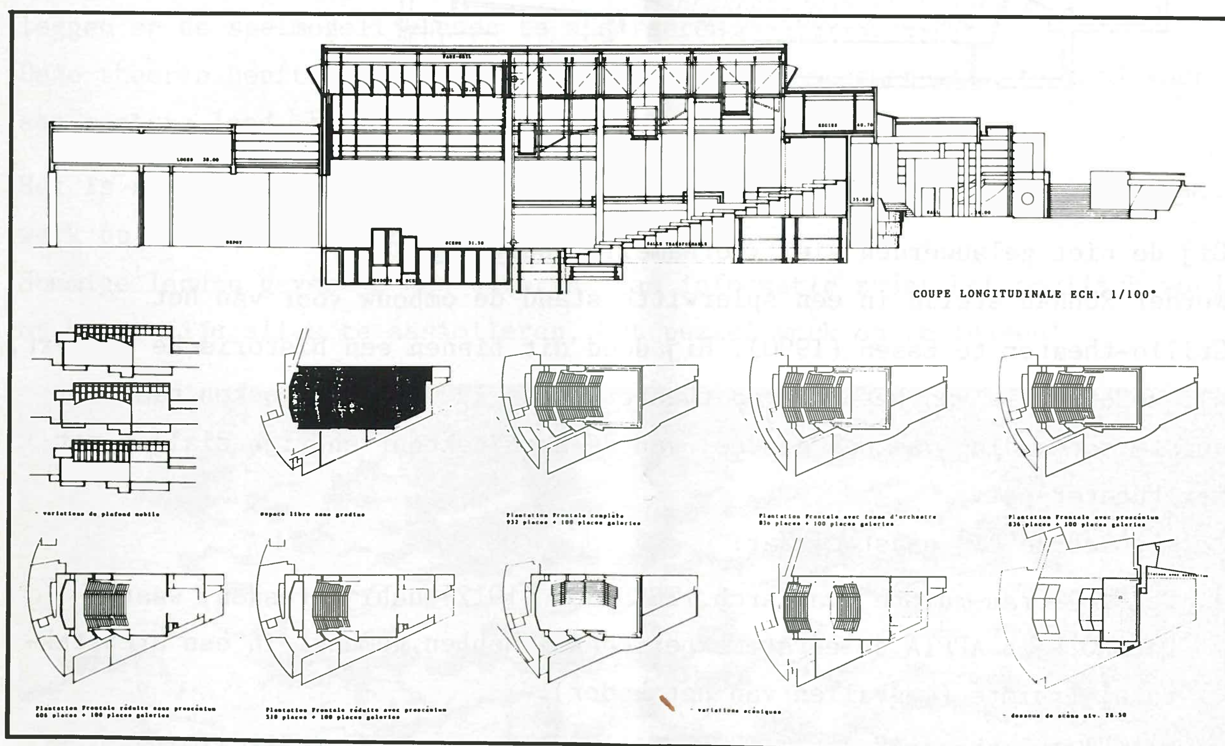

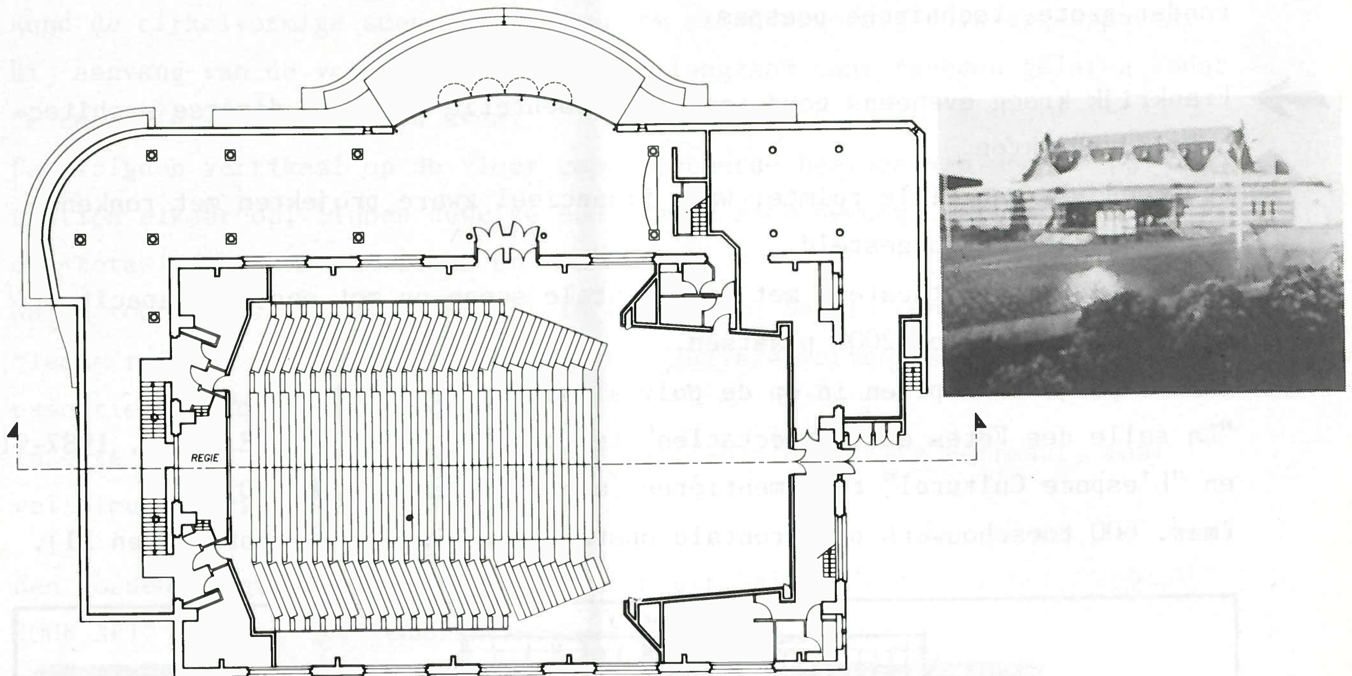
Het is een bestaand gebouw, een rechthoekige vorm waarvan een zijde schuin loopt. Middenin, is er een open scene ingepland, waarrond een houten eenvoudige konstruktie is opgetrokken (niets voor onze brandweernormen!).
De toeschouwers zitten op tribunes, op gelijkvloers en 1º verdieping.
Bovenverlichting brengt natuurlijk licht in het gebouw, wat wel door de zoninval iets specifieks geeft. Het geheel is op menselijke schaal gehouden zonder grote, technische poespas.

Frankrijk kreeg eveneens goud voor de presentatie van zijn diverse architecturale projekten.
De stand was een kille ruimte, waar financiëel zware projekten met ronkende namen werden tentoongesteld.
Meestal waren het theaters met een frontale scene en met een zaalkapaciteit gaande van ± 600 tot 2000 plaatsen.
Enkele projekten spelen in op de polyvalentiemogelijkheden; o.a. "La salle des Fêtes et de spectacles" te Colombes (arch. FABRE & ass. 1987-91) en "L'espace Culturel" te Armentières (arch. G.FRESQUE 1988-90) (max. 600 toeschouwers bij frontale opstelling. Zie ook A.S. nrs 53 en 51).

Het gebouw te Colombes is ontworpen voor professioneel theater, feesten, congressen, muziek, dans en tentoonstellingen.
Hierdoor kreeg de zaal een modulair karakter omwille van de noodzakelijk geachte flexibiliteit. Volgens de bijgevoegde beschrijving zou de ombouw van de vlakke zaal tot de frontale vorm met gradins acht uur in beslag nemen met vier mensen.

Het gebouw te Armentières lijkt minder technologisch en heeft geen toneeltoren: hier zou de ombouw van de vlakke zaal naar de frontale vorm met gradins maar een half uur in beslag nemen dank zij het gebruik van een mobiele compressor en het feit dat de gradins tegen de achterwand kunnen samengeplooid worden.

Bij de niet gelauwerden viel voornamelijk Duitsland op.
Werner RUHNAU stelde in een spierwitte stand de ombouw voor van het Grillo-theater te Essen (1990). Hij deed dit binnen een historische context, nl. de evolutie van het moderne theater sinds 1900 en het zoeken naar de juiste verhouding van het aandeel van de architektuur en zijn dialoog met het theaterspel.
Zo exposeerde hij naast elkaar:

1. De "Hellerau-ruimte" van arch. TESSENOW (1912) nabij Dresden, waar DALCROZE en APPIA de eerste experimenten hebben gemaakt in een architekturale ruimte (wegvallen van het kader).
2. Het "Total-theater" dat W.GROPIUS (1927) ontwierp voor PISCATOR. (niet uitgevoerd omwille van de ekonomische crisis die erop volgde enerzijds en de opkomst van het fascisme anderzijds).
3. Het "Podiumklavier" ideeënprojekt van W.RUHNAU (1958-59) dat als basis diende voor tal van polyvalente ruimten gebaseerd op een modulaire vloer met liftsysteem.
4. Het "Grillo-theater" te Essen, renovatie van W.RUHNAU (1990).

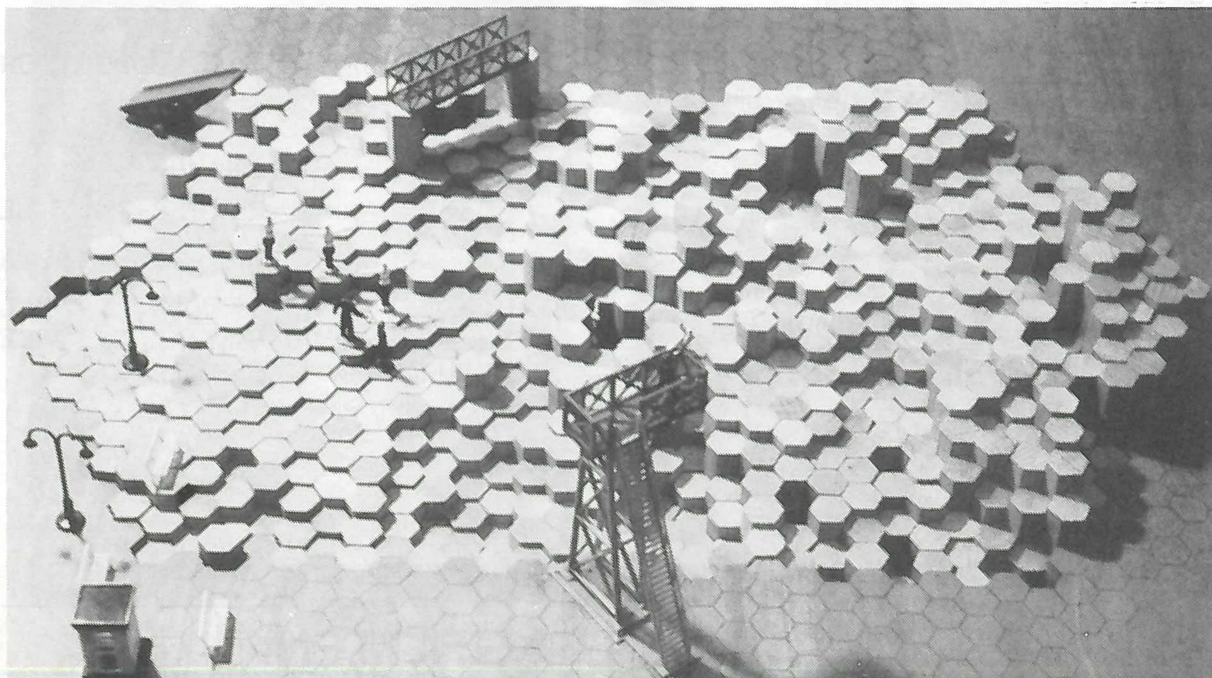
België had interessant materiaal: met de verbouwing van de Varia en Bellone, maar de voorstelling ervan was pover.

Hongarije bekoorde, met zijn mooie renovaties van o.a. het "Arany Janus Theatre" (88-91) door arch. T.KÖNIC en P.WAGNER.
Het is een mooi, art-deco gebouw, sober maar met respekt voor de tijd gerestaureerd.

Nederland kon een krachtige lijst van boeiende gebouwen voorleggen, met gekende namen:
P.ZAANEN met "Glass Music Hall" in het Berlage gebouw (A'dam).
QUIST met de schouwburg uit Rotterdam.
KOOLHAAS met het danstheater, Onno GREINER met het "Maagd-theater" te Bergen-op-zoom e.a.
Jammer ontbraken er schaalmodellen die aan het interessant fotomateriaal en de tekeningen een boeiender en vlugger inzicht hadden bijgebracht.

Zweden ging een beetje de filosofische toer op.
Per EDSTRÖM schreef onlangs een boek: "Why not theaters made for people."
Na veel computertekeningen tracht hij hierin de eenvoudige arena-vorm uit te leggen en de spelmogelijkheden te analyseren.
Deze theorie heeft EDSTRÖM dan omgezet in een theatermaquette bestemd voor een oosters land, boeiend door zijn eenvoud.

Het is niet mogelijk om hier alle op de Quadriennale getoond architekturaal werk op te sommen en uit te leggen.
Sommige landen geven je een waterval van informatie zodat het moeilijk wordt op korte tijd alles te assimileren, het puzzel-werk op te lossen!

Podienklaviere (1958-59)

THEATERWERKSTÄTTEN HAMMANN GMBH NU OOK IN BELGIË

ALGEMENE VERTEGENWOORDIGING BELGIE

Dré DARDEN
Campinaweg 10
2128 ST. JOB IN 'T GOOR
Tel: 03 - 663.29.38

Vanaf 1 juni 1988 zal de in theatertechniek gespecialiseerde firma "Theaterwerkstätten Hammann GMBH" uit Düsseldorf, ook in België vertegenwoordigd zijn.
De firma vierde vorig jaar haar Euwfeest-jubileum.
Door Wilhelm Hammann in 1887 opgericht als schilderatelier voor toneeldecors, werden reeds in 1889 een schrijnwerkerij en een smederij in bedrijf genomen, zodat de vraag van talrijke klanten naar vooruitstrevende toneeltechniek, kon beantwoord worden.
Sindsdien is Hammann nooit achterop geraakt. Integendeel zelfs. Hammann bevond zich, wat theatertechniek betreft, dikwijls in de voorhoede.
Door talrijke publikaties en oktrooien werd de evolutie gestimuleerd.
Dank zij de dagelijkse inzet voor kwaliteit en betrouwbaarheid, stelt Hammann zich vandaag voor als een modern goed geleid bedrijf met een groot prestatievermogen.
Aangezien de belgische markt, wat de afstand betreft, praktisch voor de deur ligt, lijkt de beslissing om ons in België sterker te willen profileren, logisch.

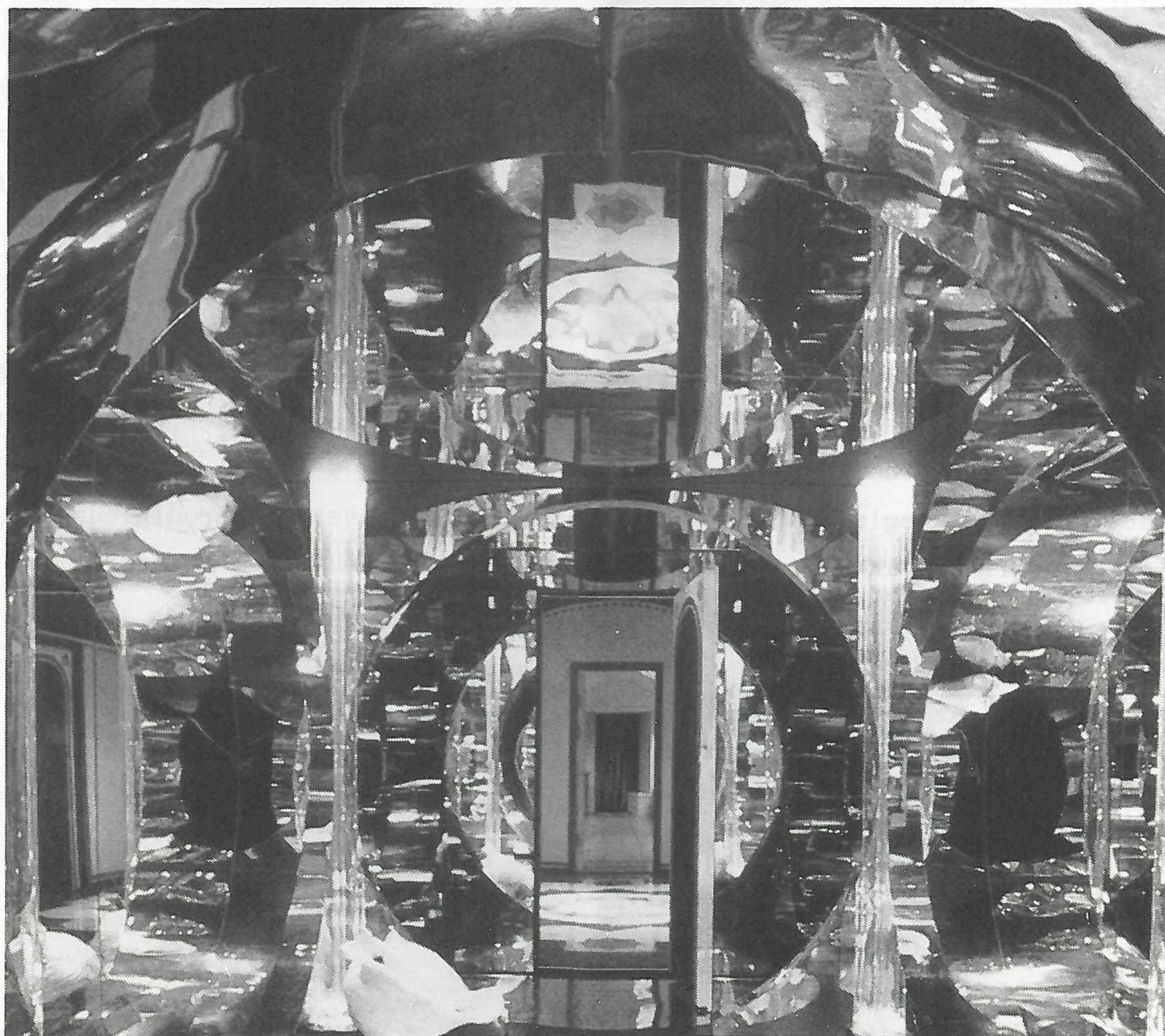
ONS LEVERINGSPROGRAMMA :

PORTAALBRUGGEN
PORTAALTORENS
WERKROOSTERS
WERKBRUGGEN
BRANDWERENDE DOEKEN
RAIL SYSTEMEN
VOORDOEKEN
ALLE SOORTEN TREKKEN
VLIEGSYSTEMEN
GELUIDSREFLEKTOREN
TONEELDOEKEN
TONEELVLOEREN
TONEELWAGENS
OPLEGBARE DRAAISCHIJVEN
VERPLAATSBARE PERSONENLIFTEN
TONEEL PODIA
ORKESTPODIA
VERSTELBARE ZAALVLOEREN
VERZINKBARE TELESCOOPTRIBUNES
PRAKTIKABELS
BELICHTINGSINSTALLATIES
ELECTRO-AKOESTISCHE INSTALLATIES
VEILIGHEIDSTECHNISCHE INSTALLATIES
PLANNING, FABRIKATIE, HERSTELLING EN ONDERHOUD VAN ALLE TONEEL-TECHNISCHE INSTALLATIES

THEATERWERKSTÄTTEN HAMMANN

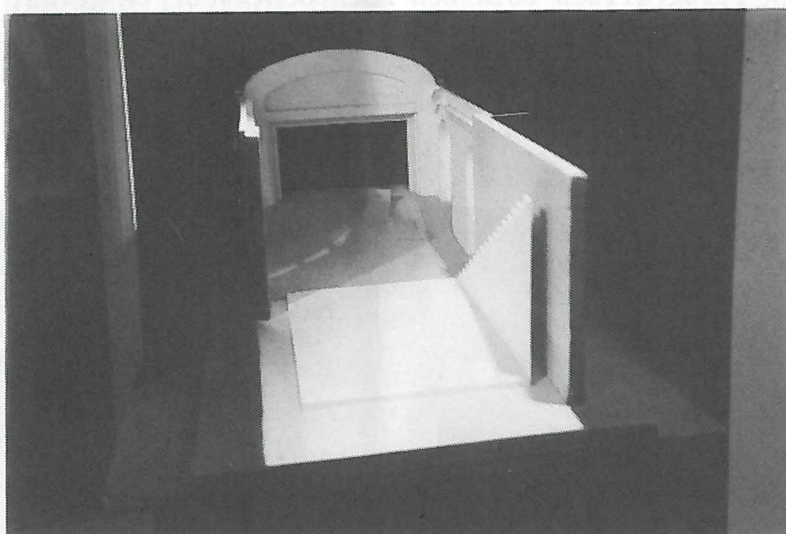
SEKTIE: SCENOGRAFIE

Lotta MELANDON (Zweden) kreeg voor haar droomtrein "Drömtåget" een welverdiende prijs. Akteurs gidsen de toeschouwers-medespelers (gericht naar 14 à 15 jarigen) doorheen drie treinwagons (60 meter), een oplossing zoekend naar de vraag: "Kunnen we de wereld redden?!"
De configuratie van de ruimtes steunt op 2 elementen: de archetypische vormen van de ruimtes en de rollenspelen van de reizigers.
Ieder persoon krijgt een rol, een karakter en een artistiek expressiemiddel om zijn zoektocht van anderhalfuur aan te vangen.
Men krijgt instrumenten om zich te behelpen op deze reis doorheen dromen mythes en legenden.
Het is moeilijk fotografisch zulk een zoektocht weer te geven, bijgaand bv. een spiegelpaleis: het geeft een zeer feeërieke indruk, het lijkt een groot feest!

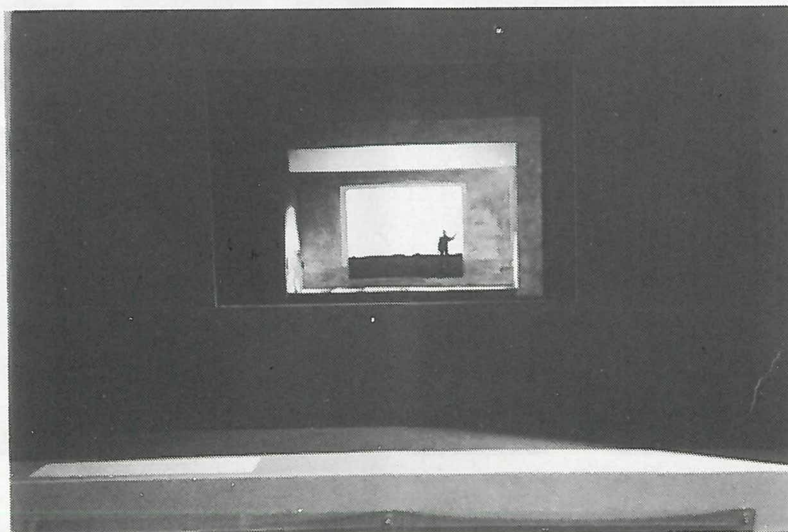

Een zilveren medaille kreeg Alain CHAMBON, frans scenograaf, geen onbekende meer in het métièr.

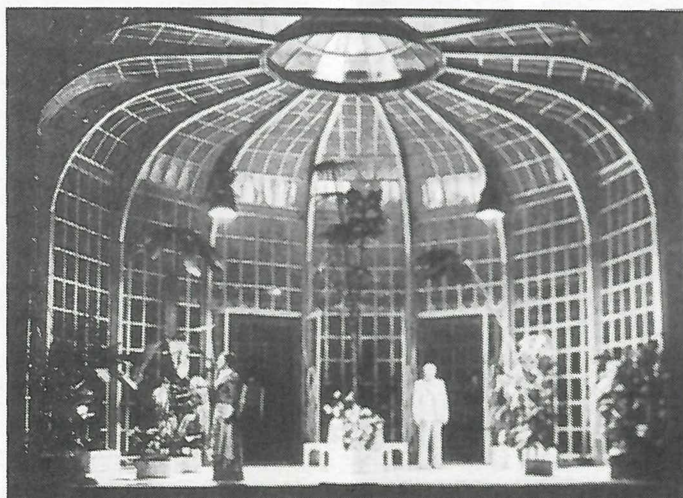
Zijn samenwerking met regisseur Jacques NICHET, Théatre des Treize Vents in Montpellier is relevant. Zijn droom: niets verliezen van dat allereerste kontakt met het theater, telkens een nieuwe ruimte kreeëren door andere spelregels te ontdekken. Spelregels bouw je volgens CHAMBON op via de verbeelding en poezie, maar vooral door het inbouwen van drempels voor de akteurs. vb. In "Le Reve de d'Alembert" van Diderot werd een helling van 30° ingebouwd, dit geeft een soort weerstand aan de akteurs, en verplicht hen na te denken over het probleem van evenwicht, dynamiek in hun bewegingen. De toeschouwers zitten ook gedeeltelijk op deze helling, wat het wederzijds kontakt vergroot. Het dispositief liet ook toe aan de akteurs onverwacht op te duiken uit de onderliggende ruimte.

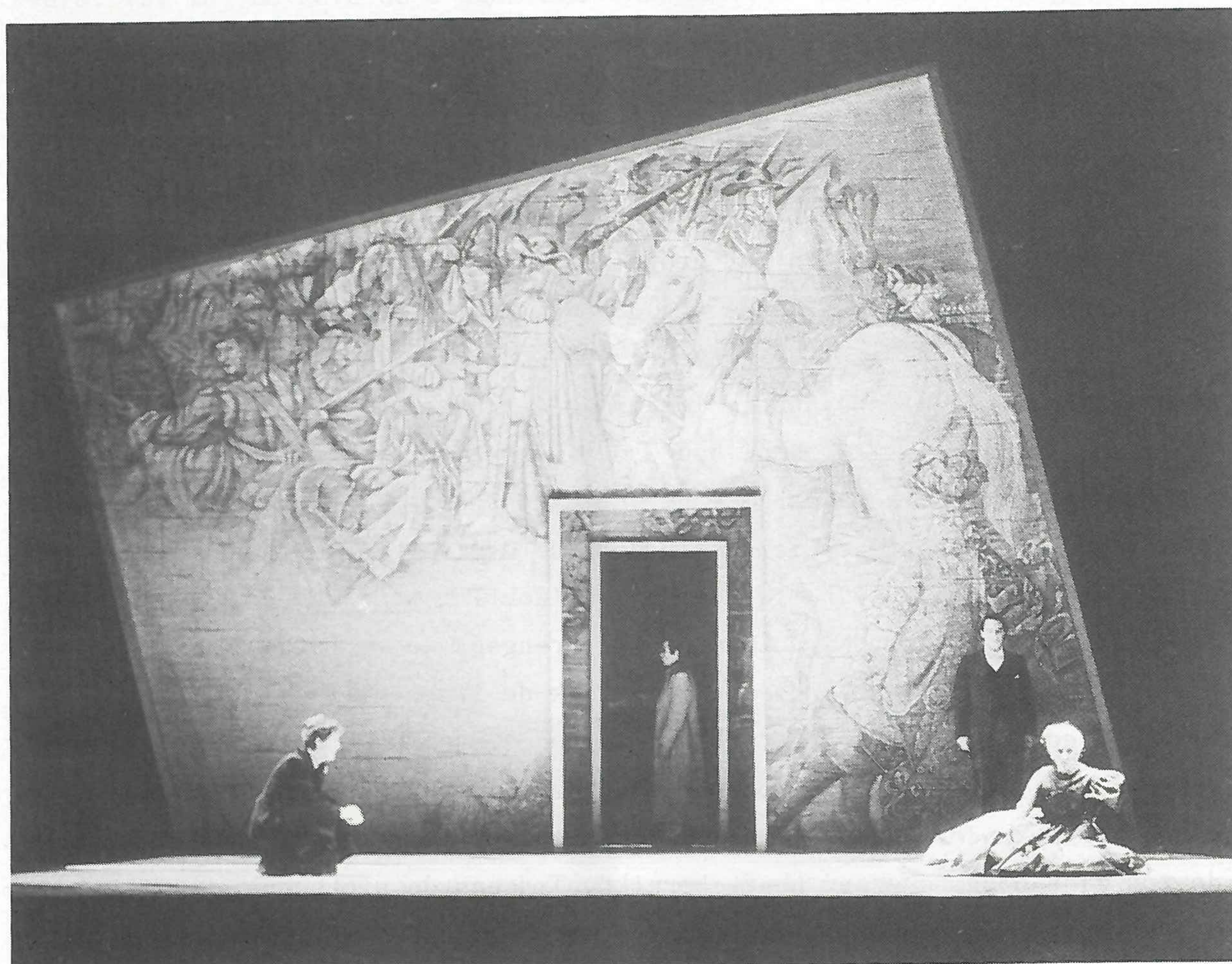
CHAMBON tracht aan het volume zijn kracht te hergeven en aan de ruimte diens sensibiliteit. Constructie en reconstructie van het toneelkader, doorgetrokken in het theaterbeeld, het spel van de doos, de kubus ter ondersteuning van de magie van het spel, zoals bij "La Savetière prodigieuse" (Lorca) waar het winkeltje ook theater wordt: theater in het theater.

De gouden medaille voor de beste individuele ontwerper veroverde de nederlandse scenograaf Mirjam GROTE GANSEY.
Haar opleiding genoot zij aan de St.Joostacademie te Breda, waarna zij drie jaar als assistente van de belgische vormgever Jean-Marie Fiévez werkte en requisiteur was bij Robert Wilson.
In 1981 debuteerde zij met een ontwerp voor Peter te Nuyls "Kleist", een stuk over de laatste 24 uur uit het leven van Heinrich von Kleist en Henriette Vogel.
Vervolgens maakte zij een environment voor "Pelléas en Melisande" van M.Maeterlinck. Het werd een gemarmerd speelvlak rondom een waterbassin, met diffuse reflecties die de verschillende locaties weergaven.
In "Toneelbeeld vanaf 1945 in Nederland" schrijft men: 'Met regisseur Peter te Nuyl kwam zij al snel in het grote-zaalcircuit terecht. In 1982 ensceneerden ze samen Racines Phèdre bij de Haagse Comedie. Het basisbeeld bestond uit een ogenschijnlijk conventioneel ontworpen serre, die echter door zijn gecompliceerde constructie immens groot oogde. Om zoveel mogelijk ruimte op de speelvloer te winnen, had Grote Gansey de serre helemaal in perspectief ontworpen, waardoor deze het hele toneelhuis van onder tot boven in beslag nam. De personages leken hierdoor uiterst nietige wezens. Hoewel er sprake was van één basisbeeld, deed de belichting wonderen door steeds andere dimensies in die ene ruimte aan te brengen: de voorstelling begon in het donker waarna zonnestralen geleidelijk de linkerhelft van de ruimte verlichtten, terwijl de andere kant nog in duister was gehuld. De zon vervolgde zijn baan en op het moment dat Phèdre haar liefde aan haar stiefzoon Hippolyte bekende, baadde de gehele ruimte in helder licht, omdat dan ook de zon zijn hoogste stand heeft bereikt. Tijdens de slotscene, waarin Phèdre het bericht over Hippolytes dood verneemt en zichzelf vergiftigt, is het nacht en slechts twee lampen aan het plafond verlichten somber het geheel.'

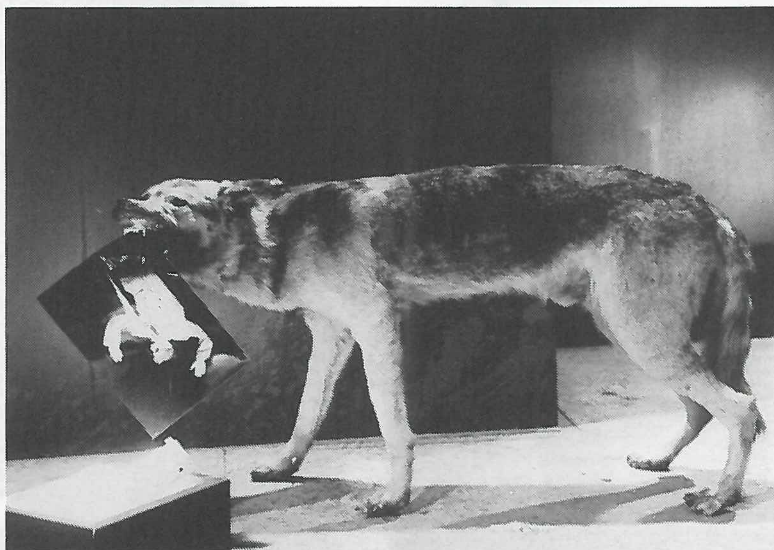
Op de PQ stond er een maquette van de in 1986 gebrachte "Andromaque" van J.Racine (regie: Peter te Nuyl).
Rondom een deuropening in perspectief stonden drie achter elkaar opgestelde gaasdoeken. Deze waren beschilderd met kelim-motieven waarin de personages met behulp van de belichting verschenen.

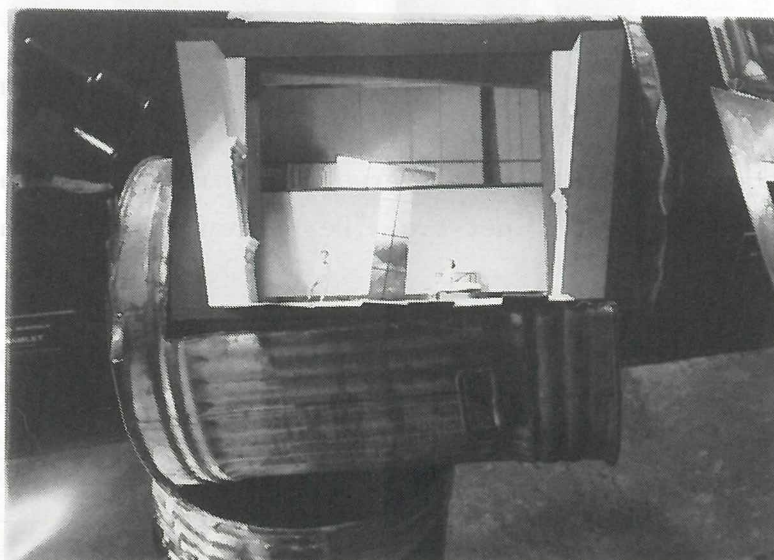
M. Grote Gansey doet geen theatervormgeving omdat zij de illustratie van de tekst belangrijk vindt, zij doet vormgeving omdat zij de onderliggende lagen van de tekst kan uitdiepen en het beeld daarmee een metaforische betekenis mee kan geven. Voor haar gaat theatervormgeving niet over mooi of lelijk, maar over de gelaagdheid in de voorstelling, die je het publiek aanbiedt. Een mooie vormgeving, die beelddramaturgisch niet klopt, is geen goede voorstelling. "Je bent, als het goed is, met grondige kennis van je eigen vak, eigenlijk bezig met het opheffen van de onderlinge scheidslijnen tussen diverse discipline's, waardoor je alle inbreng in elkaar laat overvloeien en daardoor met de voorstelling bezig bent". (M. Grote Gansey)

De jury gaf een ere-diploma aan Spanje-Catalonië: "...voor zijn nationale tentoonstelling dat een grote vitaliteit van het theater weergeeft."
In feite was het een nokvolle stand met fotomateriaal, waar kwaliteit (bv. Fura Del Baus, jl. te zien in Antwerpen) soms verdrongen werd door minder goede realisaties.
Een foto-overzicht van theatergezelschappen laat niet altijd het werk zien van de scenograaf!

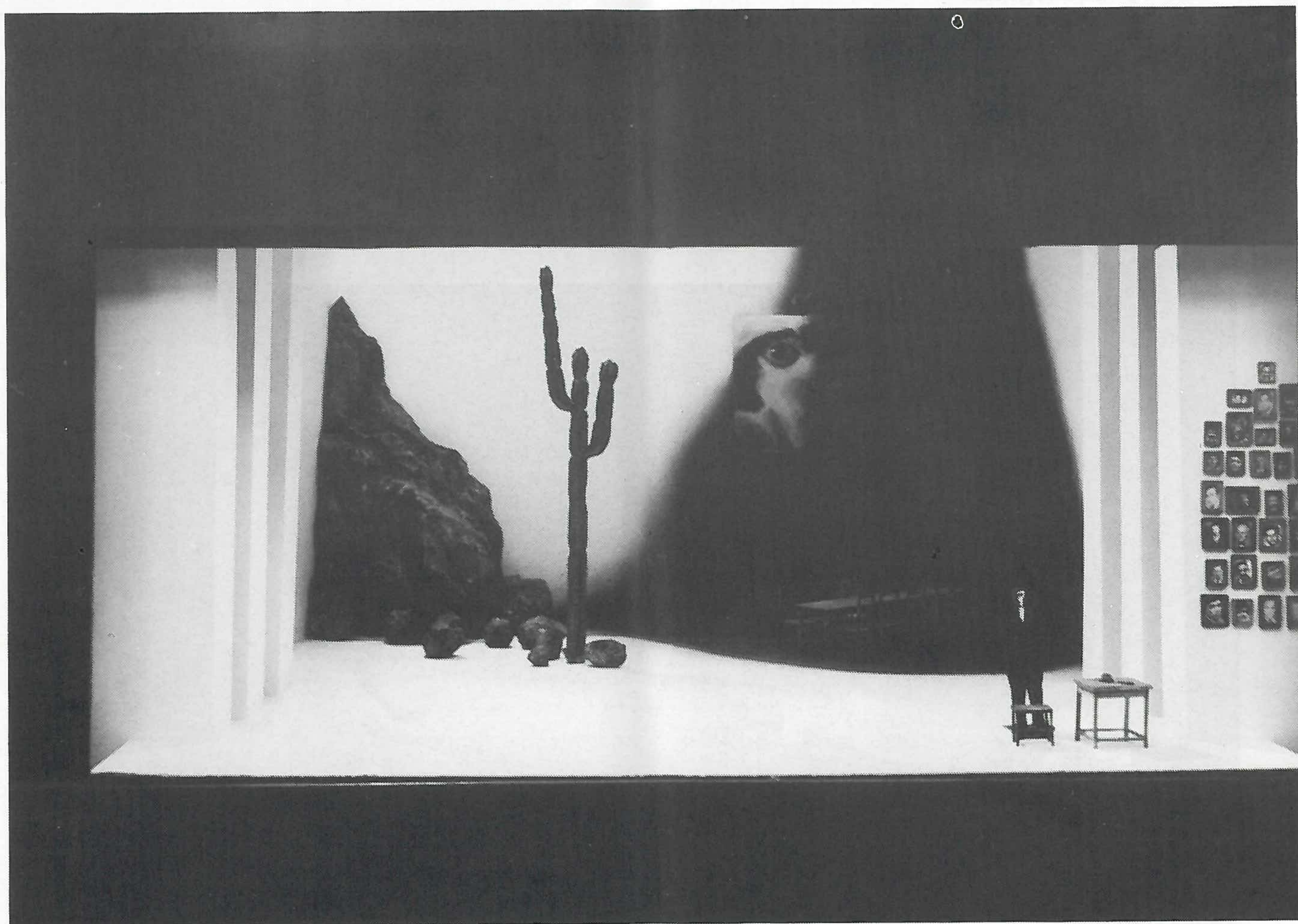
De "Gouden Trige" kreeg Groot Brittanië voor het geheel van tentoonstelling.
Zeven scenografen namen deel, op een originele manier.
In een kale ruimte stonden of lagen onkonventionele objecten opgesteld.
Een herdershond hield een foto in haar bek van "Oeidipus Rex" van Nigel Lowery (Coliseum-London'91).

In grote aluminium vuilnisbakken zaten prachtige maquettes van o.a. Richard Hudson voor "A clockwork orange" (Barbican Theatre-London'90), en Antony Mc Donald voor "Hamlet" (het Royal Shakespeare Theatre-Stratford-Upon-Avon'89)

Onduidelijkheid bestaat of Israël een prijs kreeg of niet, een ding staat vast: qua voorstelling, maar ook inhoudelijk was deze stand een voltreffer. Op sobere houten pijlers, stonden de maquettes in eenvormige zwarte dozen opgesteld.
Scenograaf Roni Toren boeide met "Blood wedding" van Lorea (Tel Aviv 1990).

De <u>belgische</u> deelname werd dit jaar samengesteld door onze franstalige kollega's. Het was een zwartgetinte, sobere stand.
De franstalige scenografen toonden overwegend foto's van producties onder het thema: "Théatre en mouvement" met o.a. "De Val van Icarus" van Fabrizio Plessi, in een regie van F.Flamand.
De ruimte werd beheerst door een maquette van J.Cl.De Bemels van de interessante Varia-produktie "De opdracht", H.Müller.
De vlaamse deelnemers (Dhooghe L. en Werckx R. / Lambert K. / Van Melle L. - zie aktualiteiten Bastt n° 38) kregen hun eigen plek, eenvormigheid in het totale stand-koncept is een aanrader voor de volgende PQ!

Het duitse environnement was een mini-labyrint, met draaideur, waar je doorheen grote decoropstellingen, foto's en muziek kon lopen; je kreeg gewoon een klein theaterbad, van mensen zoals Finke JOCHEN en Pfüller VOLKER voor hun "Penthesilea" in Staatsschauspiel-Dresden 1986 en Kammerspiele-Munchen'87.

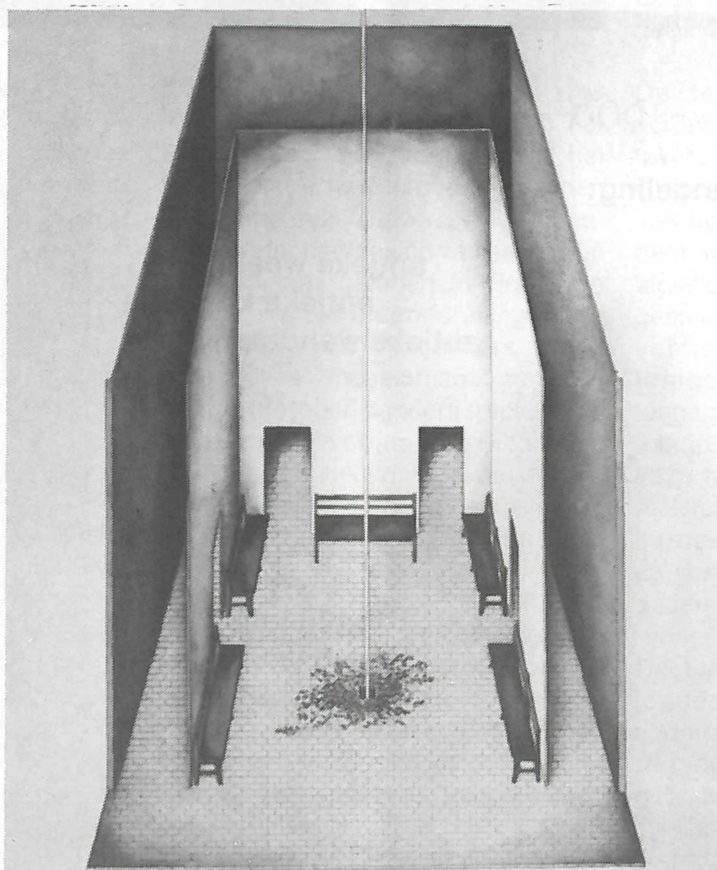
Tsjechoslovakije had een prima plek. De stand had een driehoekige opstelling, in een "wanordelijke-orde", stonden op diverse hoogten maquetten opgesteld. De punt van de stand liep uit op een fiktief raam, gericht naar het dakenspel van Praag; Theater en werkelijkheid!

De grieken daarentegen richten hun theater-raam naar de mensen.

Bij de Polen voel je de geest van Kantor, maar bleef Kantor zelf afwezig.

Bij de Finnen en Noren ruik je letterlijk de bomen en natuur, hun inspiratiebron.

Het tentoongestelde werk van de Oosterse landen: China, Japan, Zuid-Korea ontgoochelde, technisch knap, maar niet hedendaags naar onze maatstaven.

F.JOCHEN, "Penthesilea" Staatsschauspiel-Dresden 1986

Dat was even rennen doorheen de stands, in de volgende aktualiteiten krijgt U enkele flitsen omtrent theaterkostuums, de Mozart-tentoonstelling en de scholen van scenografie op de PQ'91.

WERCKX ROSE

Zicht op Praag vanaf de Tsjecho-Slovaakse stand in het "Palác Kultury". Onze gastheren toonden de evolutie van hun visie op het teaterbeeld gedurende de laatste veertig jaar, tot aan de Praagse Lente.

De Praagse Quadriënale '91 was deze maal ondergebracht in het Kultuurpaleis van Praag, doordat het Fučik Palac en kultuurpark ingenomen was door een "Universele Tentoonstelling", ter herdenking van het feit dat honderd jaar geleden in Praag de eerste wereldtentoonstelling werd gehouden. Vele Pragenaars waren tegen deze "megalomane" tentoonstelling (de tegenstanders spreken van 90% van de bevolking, en blijkbaar heb ik alleen kontakt gehad met tegenstanders) wegens de hoge kosten en twijfels omtrent de economische baten ervan.

Dit kultuurpaleis is een prestigeprodukt van het "Ancien Régime", gelegen op een heuvel in Vyšehrad, met een prachtig uitzicht op de stad, waar men vanuit het restaurant op het eerste verdiep ten volle van kan genieten tijdens het anderhalf uur wachten op de soep. Op het gelijkvloers was een cafetaria waar men met wat geluk sneller aan zijn trekken kon komen. Het gebouw is om mij onbekend gebleven redenen in twee verdeeld door een glazen wand, waar de twee trapzalen symmetrisch tegen elkaar liggen. Doordat ge tijdens het gebruik van deze trap de andere zijde van deze glazen wand als spiegelbeeld ervaart, en uw eigen spiegelbeeld niet kunt ontwaren, rijst het vermoeden dat ge tijdens de nacht een vampier op bezoek hebt gehad.

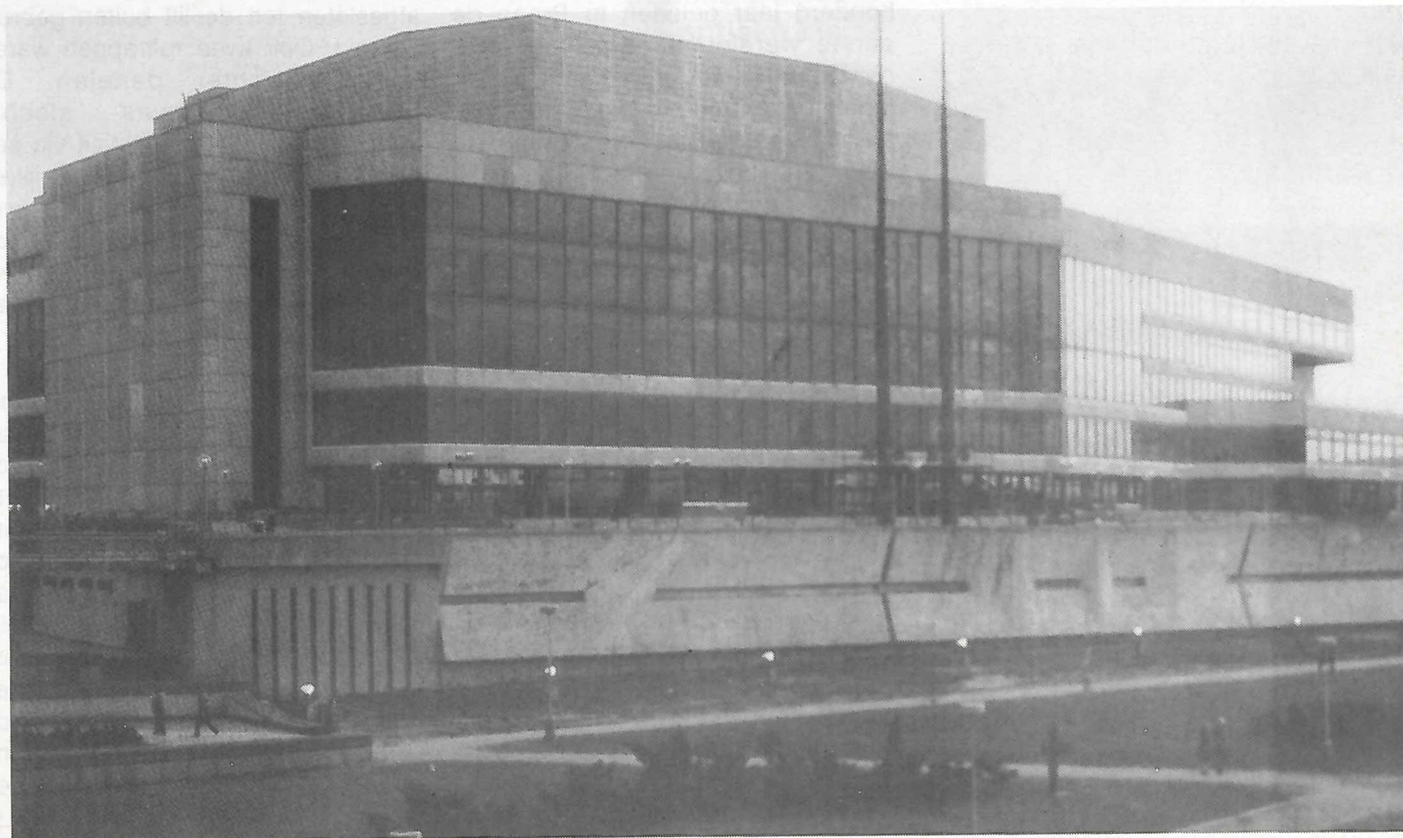
Een geleid bezoek aan het gebouw stond niet op het programma, zodat ik maar een fragmentarische indruk van het geheel heb. Er moeten twee grote zalen zijn waarvan ik er een gevonden heb, een "polyvalente" zaal met de nadruk op partijpolitieke kongressen, waar men op dat moment met polyvalente middelen een produktie van "Die Zauberflöte" mogelijk maakte. Men heeft me gezegd dat de andere zaal gemakkelijk te vinden is als beiden tegelijk in gebruik zijn: men hoeft maar op het geluid af te gaan. Op elk verdiep zijn er in de glazen wand glazen verbindingsdeuren tussen beide delen, waarvan enkel die op het gelijkvloers geopend waren.

De tentoonstelling PQ '91 was verdeeld over de wandelgangen en de foyers op de tweede, derde en vierde verdieping van het voorste gedeelte van het gebouw. De hoofdtrap in dit deel was vanaf het eerste verdiep afgesloten, en de lift buiten gebruik gesteld. Ook twee roltrappen waren verstopt achter panelen. De tentoonstelling was slechts toegankelijk voor het publiek via een roltrap en een trappenhuis in de zijkant van het gebouw. Dit was wel makkelijker voor de kontrole op de bezoekers, maar of dit in orde was wat de veiligheidsaspekten betreft is een andere zaak.

De tentoonstelling van de verschillende scenografiescholen was ondergebracht in een gedeelte van de reusachtige parking onder het gebouw. Om vanuit de PQ tentoonstelling naar de scholen te gaan, kon men ook gebruik maken van één van de dienstliften in een zijgang. Van mijn zeven pogingen om de schooltentoonstelling langs deze weg te bereiken had ik tweemaal geluk en kwam via de katakomben van het kultuurpaleis na een kort half uurtje bij de scholen terecht. De weinige mensen die ik in die gangen ontmoeten en die mij de

Het "Palác Fučik"

Het "Palác Kultury"

indruk gaven personeel van de zaak te zijn, hadden blijkbaar nog niet over een Quadriënale of een schooltentoonstelling gehoord. De andere keren had ik het na een uur opgegeven, terug naar het gelijkvloers, naar buiten, het gebouw rond, en dan de garage terug binnen.

De ruimte in het Fučik Palac gaf de tentoonstelling een grotere eenheid, en gaf door zijn openheid veel meer aanleiding tot kontakten, waartoe ook nog een gezellige bar zijn niet te verwaarlozen bijdrage leverde. Dit alles belet niet dat de Quadriënale een niet te missen evenement blijft voor elke teatermaker en vormgever. Ge hebt zeker twee dagen nodig om de ganse tentoonstelling rustig te kunnen bekijken. Naast de tentoonstelling was nog een welgevuld programma voorzien. Om u enig idee te geven, even een opsomming:

maandag 10 juni:
11 uur
- opening tentoonstelling van de Poolse scenograaf Andrzej Majewski in het Pools Cultureel Centrum

13 uur
- perskonferentie PQ '91

15 uur
- plechtige opening van de PQ '91

dinsdag 11 juni
9 uur
- vergadering van het Executief Comité van de OISTAT (alleen voor EC leden)

11 uur
- opening salon van Tsjechische Scenografie in de Nová Scéna van het Nationaal Teater

13 uur
- Tsjecho-Slovaakse "National Day"

15 uur
- Poolse "National Day"

17 uur
- Japanse "National Day"

woensdag 12 juni
10.30 uur
- meeting studenten en pedagogen van scenografiescholen (waarop president Vaclav Havel aanwezig was)

11 uur
- Hongaarse "National Day"

13.30 uur
- opening tentoonstelling Hongaarse scenografie in het Hongaars Cultureel Centrum, videoprojektie over Hongaarse teatergebeurtenissen 1985-1990, gevolgd door een "friendly meeting"

16 uur
- Catalaanse "National Day"

16 uur
- tentoonstelling van het werk van de studenten van de Akademie voor Dramatische Kunsten met lezingen en panel diskussie door A. Aronson en D. Uhruh, in de A.D.K.

18 uur
- produktie van schoolverlaters -F. Kafka- en "friendly meeting"

donderdag 13 juni
9 uur
- OISTAT* congres voor de vertegenwoordigers van de verschillende nationale OISTAT centra in het Teater Instituut

10 uur
- internationaal symposium "Mozart in het hedendaags teater", eveneens in het Teater Instituut

16 uur
- opening tentoonstelling Frantisek Tröster, retrospectieve van een eminente Tsjechische scenograaf, in het Úluv

18 uur
- Duitse "National Day" in de Duitse ambassade (alleen op uitnodiging)

vrijdag 14 juni
10.30 uur
- Finse "National Day"

13 uur
- prijsuitreiking aan de laureaten van PQ '91

14 uur
- vertrek voor de deelnemers aan de uitstap naar Slovakije, met op het programma:
- 's avonds in de teaterclub van Bratislava: ontmoeting met Slovaakse scenografen

zaterdag 15 juni
9 uur
- bezoek aan het centraal atelier van het Nationaal Slovaaks Teater en de Centrale School voor Opleiding in Teatrale Vakken (rekwisieten, kunstsmederij, pruiken, maskers, schoeisel, enz...)

* Association Internationale des Scénographes, Techniciens et Architectes de Théâtre

11.30 uur
- bezoek aan het Salon voor Slovaakse Scenografie

13 uur
- diskussie over de methoden van onderwijs met J. Ciller en M. Corba in de Akademie voor Dramatische Kunsten van Bratislava

16.30 uur
- tentoonstelling "Kind in de Stad"

20 uur
- voorstelling van het Nationaal Slovaaks Teater

zondag 16 juni

8 uur
- vertrek naar Nitra en Trnava, bezoek aan het nieuw gebouwde teater Andrej Bagar te Nitra

namiddag
- vertrek en terugkeer naar Praag

Degenen die er dan nog niet genoeg van hadden, konden dan nog naar de volgende aktiviteiten van het Tweede Internationale ASSITEJ* Seminarie voor Scenografie in het Kinder- en Jeugdteater:

dinsdag 18 juni

18 uur
- opening tentoonstelling ASSITEJ scenografen in het "Oude Stadsteater"

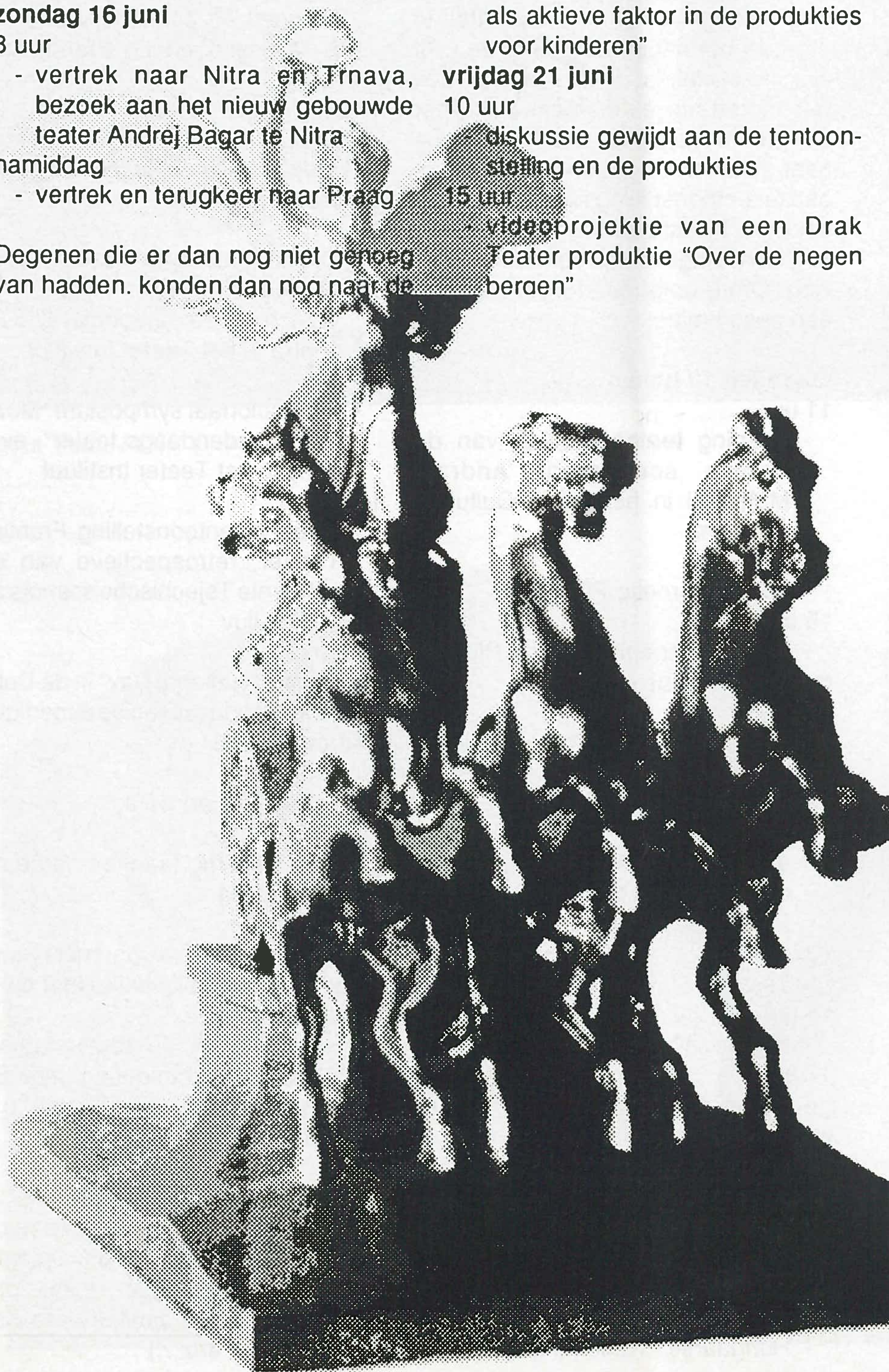
woensdag 19 juni

10 uur
- seminarie "Het kreatieve element als aktieve faktor in de produkties voor kinderen"

vrijdag 21 juni

10 uur
- diskussie gewijdt aan de tentoonstelling en de produkties

15 uur
- videoprojektie van een Drak Teater produktie "Over de negen bergen"

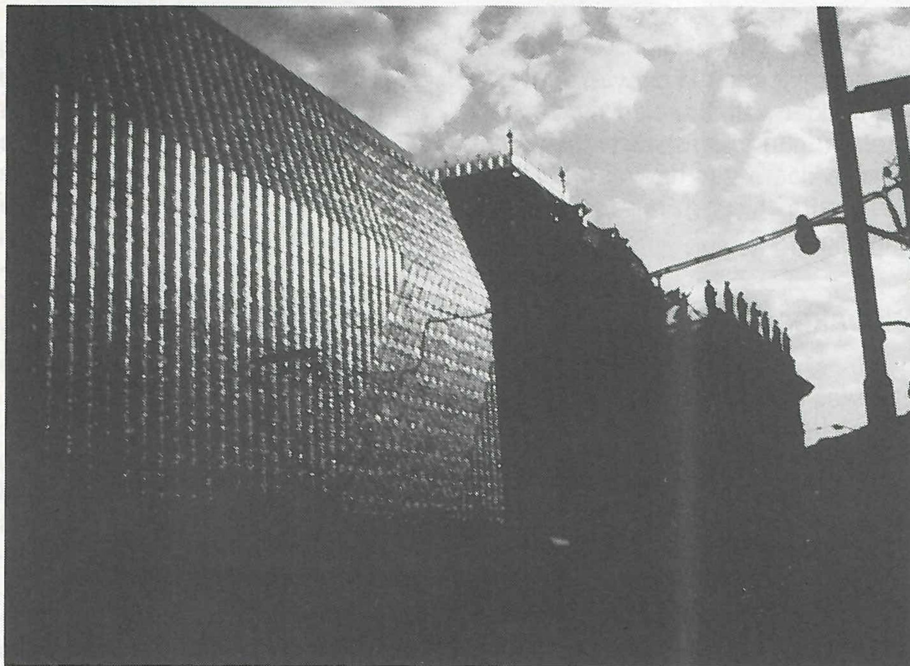
National Day

Wat was nu zo'n "National Day"? Die ging meestal door in de stand van het desbetreffende land en begon steeds met een toespraak van de verantwoordelijke, gevolgd door een natje en een droogje. Het natje was doorgaans een NADje (Nationale Alcoholische Drank) en het gebeurde dikwijls dat de geheelonthouders uit de boot vielen. Die eerste week was dan ook een ware beproeving voor ex-alcoholiekers. De Spanjaarden, of beter gezegd de Catalanen (die zijn recht voor hun raap: volgens de heer Bravo is er in de rest van Spanje geen teater) hielden hun "National Day" in de "Cristal Bar", een exclusieve nachtclub op het vijfde verdiep van het kultuurpaleis, maar wel over dag dus. De toespraak werd op de Catalaanse stand gehouden, die op het derde verdiep gelegen was, net bij de hoofdtrap, met die glazen wand, weet ge wel. De "CristalBar" was dus slechts twee verdiepen hoger, maar wel aan de andere kant van die glazen wand. Degenen die dachten dat het een grapje was dat ze eerst naar het gelijkvloers moesten om daar de lift te nemen kwamen natuurlijk een stuk later op de receptie aan. Beneden kon de glazen grens overschreden worden, en een heel eind verder met zijn allen langs een vierpersoonslift naar het beloofde walhala. We waren met zo'n tachtig man. Gelukkig was ik bij een van de eersten beneden en dus ook boven. Toen de laatsten aankwamen waren de schotels ver leeg.

Communautaire Problemen

Het blijft verbazingwekkend dat er op zo veel verschillende "Nationale" standen zo dikwijls voor ons herkenbare verhalen verteld worden. Om met onze gastheren te beginnen: in Slovakije bestaat er geen andere gemeenschap, het Slovaaks is eigenlijk Tsjechisch, maar "ze kunnen het niet zo goed uitspreken, en ze schrijven veel fouten". En degenen die zo voor afscheiding zijn, dat zijn allemaal smeerlappen die met "den Duits" hebben gekolabboreerd. En ze moesten natuurlijk hun eigen tentoonstelling in Bratislava hebben. Ach kom,

* ASSociation Internationale du Théâtre des Enfants et des Jeunes

Links de "Gouden Triga", een reproduktie van het beeld op de opera. Hierboven het operagebouw met daarnaast de "Nová Scéna"

we sturen er algauw een bus naartoe, dan zijn die ook weer kontent. "Ik heb helemaal niets tegen Slovaken, hoor! Mijn beste vriend is een Slovaak. He, moet ge die kalender daar eens zien, ja, die daar, midden in de etalage, met Tsjecho-Slovaakse kastelen. Just a moment, dat moet ik even bekijken. Wel verdorie, ziet ge't wel: zeven Slovaakse kastelen en maar vijf Tsjechische! En dan moet ge weten dat wij er veel meer hebben, en veel mooier".

Zwitserland vaardigt om beurten zijn gemeenschappen af naar de PQ. Als ge daar uit de boot valt, kunt ge zestien jaar wachten voor ge nog eens kans krijgt. En 't deed deugd de mannen van Quebec in 't Frans te horen klagen. De oostbloklanden staan al genoeg in't nieuws met hun etnische problemen.

Teater in ex-oostblok: malaise

Over problemen gesproken, het teater in de ex-oostbloklanden zit in een diepe malaise. Zelf de spil zijnde van de "zachte revolutie", komt het eens zo hard aan daar ook het eerste slachtoffer van te zijn. Ook hier is er geen geld meer voor kultuur. Het is voor mij dan ook de vraag of het enige zin heeft, in die Centrale School voor Opleiding in Teatrale Vakken, die Vichodil met veel enthousiasme in Bratislava gesticht heeft, verschillende leerlingen op te leiden in tot verdwijnen gedoemde specialisten. Eens ze hun vak onder de knie hebben, zullen ze voor de meeste teaters veel te duur zijn om van hun kunde gebruik te maken. Daar is alleen plaats voor onderbetaalde polyvalente knutselaars.

De eerste besparingen op de PQ waren al merkbaar aan de katalogus. Ditmaal geen enkele foto of reproduktie. Dat deze katalogus pas een week na de opening te verkrijgen was had vermoedelijk niets met besparingen te maken. Nochthans heeft men mij verteld dat er 72 mensen voor de OISTAT werken, of althans in de bureaus te vinden zijn. Iedereen vraagt zich af, of Tsjecho-Slovakije nog de mogelijkheden zal hebben een volgende PQ in te richten. Dit probleem werd spijtig genoeg tijdens het OISTAT congres niet besproken. Daar werd geen enkel probleem besproken. Een welkomstwoord tot de aanwezigen, het voorstellen van de nieuwe bestuursleden, een bedanking voor de vertrekkende bestuursleden, toespraak van een nieuw lid. Het voorziene uur zat er op, en na een koffie-break kon het Mozart-symposium beginnen. Ik hoop maar dat er tijdens die vergadering van het Executief Comité van de OISTAT iets dieper op die problemen is ingegaan. Het zou onvergeeflijk zijn dat een dergelijk initiatief zou verdwijnen door financiële problemen. Ik denk dat elk deelnemend land hier volgens eigen kapaciteiten zou moeten in participeren.

Niet alleen de vermindering aan subsidies maakt het de Tsjecho-Slovaakse teatermaker moeilijk, ook de publieke belangstelling is in dalende lijn. Het teater is dan ook zijn grootste atraktiepunt en kracht kwijt: de verdekte kritiek in dubbelzinnige satire die nog net door de censuur kon. Alles kan nu zonder problemen vrij op straat verkondigd worden.

De toegangskaartjes voor het dramatisch teater zijn "demokratisch" gebleven en geven dus ook geen financiële slagkracht aan de teaters in kwestie: van tien tot zestig kronen. Opera en ballet, voor toeristen opgezette Zwart Teater en Laterna Magica produkties daarentegen zijn voor de autochtonen onbetaalbaar: van tweehonderdvijftig tot zeshonderd kronen. Als ge in aanmerking neemt dat het gemiddeld inkomen drieduizend kronen per maand bedraagt... (1 Kroon = 1,25 BF)

Bijverdienste

Elke rechtgeaarde Pragenaar zorgt er dan ook voor dat hij verschillende jobjes of zwartwerk heeft. De meest renderende zijn in de toeristische sector: daar kan nogal wat gemolken worden! Er is dan ook geen universiteitsproffessor die het minderwaardig vind 's avonds het operapubliek als taxichauffeur op te wachten.

Buiten de grootstad is het moeilijker zulke bijverdiensten te vinden, wat heel wat ongenoegen van de Tsjecho-Slovaakse bevolking tegen de Praagse "elite" verklaart. Iedereen staat zeer vroeg op om vroeg naar zijn

werk te gaan.Let wel: ik zeg om naar zijn werk te gaan, ik zeg niet om te gaan werken. De dagtaak dient vooral om te zorgen dat er buiten de werkuren nog wat te doen valt. Enkelen zijn zelfs zo straf om hun bijverdienste tijdens het werk te doen, dan hoeven ze na het werk alleen nog maar te gaan ontvangen.

Slovakije

Het was voor ons natuurlijk meegenomen dat die trip naar Slovakije gratis was, maar daar wou ik best ook mijn bijdrage voor leveren. We voelden ons dan ook erg ongemakkelijk als we tijdens de eerste avond te Bratislava dan nog een envelope kregen toegestopt met een séjour van in de 200 kronen. Aan de andere kant leek het ons kwetsend voor onze gastheren dit te weigeren.

Zo'n trip was niet in de laatste plaats interressant om mekaar beter te leren kennen: in Praag was het programma zo druk dat we nauwelijks de tijd haden mekaar goeiedag te zeggen. Iedereen logeerde dan nog in een ander hotel of bij privé mensen. De meeste avonden waren bezet door een of andere voorstelling die dank zij de tussenkomst van mevrouw Gabrielova van het Teater Instituut aan schappelijke prijzen konden worden bijgewoond. Dus we kwamen mekaar in Praag eerder toevallig tegen. Tijdens die trip allen in dezelfde bus, zelfde hotel, zelfde restaurants, zelfde programma, zodat er veel gemakkelijker gesprekken ontstonden en kontakten werden gelegd.

De deelname aan deze trip was wel beperkt tot een volle autobus, en ondergetekende was te laat voor inschrijving. Ik stond vierde op de wachtlijst. Ik ging pas weten of ik meekon op het moment van vertrek, dat net na de prijsuitreiking plaatsvond. Gelukkig voor mij lieten er enkelen verstek gaan, waaronder de Nederlandse delegatie, die blijkbaar verkozen tijdens dat weekend hun Gouden Mirjam Grote-Gansey in Praag te vieren.

ASSITEJ

De organisatie van ASSITEJ leek nog wat kinderziekten te hebben. Zelf had ik er pas wat van vernomen langs het programma van de PQ om. Ik hoopte daar enkele Vlaamse kollega's te treffen, maar er was zelfs geen enkele Belg aanwezig. Bij navraag thuis hebben de Vlaamse noch de Franstalige afdeling van ASSITEJ iets over deze aktiviteiten vernomen. Nochtans beweerde het bestuur in Praag dat elke afdeling was uitgenodigd.

De twaalftal ontwerpers die aanwezig waren wisten blijkbaar ook niet goed wat er van hen verwacht werd. Er was wel wat gezegd over een tentoonstelling van scenografie over jeugdteater. De een had dia's van zijn werk bij, de ander wat tekeningen of foto's. Die tentoonstelling was dus maar een mager beestje. Ik heb ASSITEJ voorgesteld om voor een eventueele volgende uitgave samen te werken met OISTAT, daar het me toch gemakkelijk lijkt voor elk aan de PQ deelnemend land tegelijk de organisatie en het vervoer voor een ASSITEJ deelname te regelen. Ook doordat in geen enkel land blijkbaar de ontwerpers uitsluitend voor de jeugd werken en niet persoonlijk bij ASSITEJ zijn aangesloten kunnen zij gemakkelijker door de verschillende OISTAT afdelingen bereikt worden.

Wat de ASSITEJ deelnemers als zeer positief ervaarden was het feit dat zij allen in hetzelfde hotel gelogeerd waren en daar eindeloze gesprekken onder kollega's over hun werk en problemen konden houden.

"Kuře" geen kip in het Tsjechisch?

In vele restaurants kan men wel het menu raadplegen, maar hetgeen werd uitgekozen is er niet. Op de vraag wat er dan wel is, wijst de vinger van de ober steevast een "Chateaubriand" aan, toevallig het duurste van de kaart. Of er is geen kaart, wat altijd eindigt met een verrassing bij de afrekening. Maar goed, het blijft goepkoper dan bij ons, al scheelt het soms niet veel.

Links: bezoek aan de tentoonstelling van Slovaakse scenografie te Bratislava. Boven: Ook het figurenteater is vertegenwoordigd. Vooral in de "Oostbloklanden", zoals hier in de Slovaakse tentoonstelling.

Overnachten kan een pak geld kosten: van 2000 tot 5000 kronen voor twee personen, in niet overdreven luxe-hotels. Het goedkoopste dat ik ben tegengekomen was 550 kronen per nacht, met een Spartaanse akkomodatie. Men kan ook bij de privé terecht, waar ge voor 40 DM of 25$ kunt overnachten.

Degene die de Tsjechische taal onder de knie wil krijgen weze verwittigd: niet gemakkelijk. Ik had al onoverkomelijke problemen met de zes Duitse verbuigingen, wel, de Tsjechen hebben er nog één extra.

Ik meende enkele woordjes te kennen. In een goedkoop restaurant (die zijn er ook nog te vinden, 30 à 40 kronen voor een gerecht), zag ik op een zwart bord in krijt tussen de te verkrijgen gerechten iets aangekond waar "kuře" in voorkwam. Ik meende mij te herinneren dat dit kip betekende. Ik had daar wel zin in. Ik bestel aan de toog, en wacht op het gevraagde. Na een tijdje komt de man terug uit de keuken, zet met een onverschillige blik een bordje op de toog, en verdwijnt terug. Wat het ook was, zeker geen kip. Ik neem het bordje, zet me wat verder aan een tafel, en begin eraan. Er bleken versneden noedels in te zitten, stukjes ommelet, en verder nog enkele ondefinieerbare substanties. Terwijl ik me afvroeg welke Tsjechse specialiteit dit wel kon zijn, hoorde ik achter mij enig misbaar. De ober kwam allerlei dingen roepend van achter de toog gelopen en trok het bordje van onder mijn neus weg. De aanwezige kliënten leken het voorval wel plezierig te vinden. Eén lag bijna onder tafel van het lachen. Ondertussen kwakte de nog steeds kwade ober een ander bord voor me neer. En ja hoor, daar lag triomfantelijk een kippeboutje op te pronken. Het andere bordje werd op de grond gezet. Dat was voor de hond. "Kuře" is dus toch kip in het Tsjechisch. En honden eten hier niet slecht.

Jerôme Maeckelbergh

Ik had weinig vermoeden wat die quadriënale zou inhouden. Praag zelf daarentegen was geen onbekende voor mij. Ik was er een drietal keer geweest en kon destijds die fascinerende stad leren kennen. Mijn bezoek daar, en in het nabijgelegen poppenteaterstadje Chrudim, hadden mij in de gelegenheid gesteld enkele mensen te ontmoeten. Ik kreeg dus van bij de aanvang informatie en een prettige omgang met oud-bekenden en mede-geïnteresseerden.

Het viel mij op dat de stad en zijn inwoners een blijer uitzicht gekregen hadden. Kwam dit door het prachtige weer, de drukke toeristen of de politieke veranderingen?

Het gebouw, waar de PQ dit jaar werd gehouden, was duidelijk van vóór iedere vernieuwing. De tentoonstelling liep er wat verloren in een majestueus labyrint met grote ruimten, brede trappen en vestiares zonder gezelligheid. Dit belette niet dat ze de moeite loonde, al haalden sommige landen niet het noodzakelijke niveau. Niet elke stand kon verrassen.

Ik vond het jammer dat er geen begeleidende brochure of katalogus te krijgen was.

In de foyers van de "Nova Scena", naast de Opera, hadden de Tsjechische scenografen nog een eigen tentoonstelling. Die was meer op mensenmaat gebouwd.

De School voor Scenografie van Praag stelde in de stad, in haar vitrines, interessante maquettes, dekorelementen, teaterpoppen, enz. tentoon maar ... het gebouw was keer op keer dicht.

Het meest heb ik genoten van de prachtige mysterieuse stad, het weerzien van oud-bekenden, het ontmoeten van nieuwe vrienden, het bezoeken van galerijen (waaronder die van een dochter van de trick-poppenmeester Jiři Trnka) en het bijwonen van verschillende teatervoorstellingen.

Paul Contryn

DE SAJE MEMORY

Zaterdag 22 juni waren alle theaters uitgenodigd door de franse audiofirma Saje, in de Munt, voor een demonstratie van de gecomputeriseerde klankmengtafel "Saje Memory".
Het toestel dat wij daar opgesteld zagen, leek in die mate op een gewone mengtafel, dat wij de in- en uitgangsfaders herkende, elk uitgerust met een solo en muteknop, en een uitgangsniveaumeter.
Alle andere knoppen worden levensecht, per kanaal, weergegeven op een moniter.
Door middel van een keuzeknop of aanwijspijltje kan men dan aan de knop draaien of de knop indrukken die men wil.
Men ziet dit dan ook gebeuren op het scherm.
Het is ook mogelijk de kanaalfaders de functie te geven van bepaalde knoppen op het scherm.
Zo kan men bvb. de gain op een fader zetten, of de parametrische equaliser op acht faders enz...
Als men dus de fader beweegt, ziet men op het scherm de overeenkomstige knop draaien, terwijl onder die knop nummeriek de stand ervan wordt aangegeven.
Omgekeerd, indien men een geheugen oproept, nemen de gemotoriseerde faders automatisch de overeenkomstige stand aan.
De uitgangskanalen werken volgens hetzelfde principe.
Het is ook mogelijk een beperkt algemeen overzicht van de tafel op de monitor te laten verschijnen.
Verder zijn er gadgets voorzien, als het linken van de faders, zodat die allen tegelijk bewegen, en het in één beweging op nul zetten van alle equalisers en/of auxen, enz...

De analoge audio circuits zitten in racks die elders worden opgesteld (bvb. bij de scene).
Aangezien de racks gekoeld worden maken ze wel veel lawaai.
Deze racks worden digitaal gestuurd door de console, en kunnen tot 100 meter verder worden opgesteld.

Geheugen:

Eens de console in een stand staat die we willen behouden, drukken we op SAVE.
De computer vraagt dan de naam van het geheugen in te toetsen (op een apparte monitor).
Indien daar geen tijd voor is, wordt automatisch datum en tijd van invoeren bij wijze van naam ingevoerd, zodat er ev. later nog een echte naam kan worden opgeplakt.
Uit de geheugens kunnen we dan de standen kiezen en in volgorde in de cue-list zetten.
Deze standen kunnen dan in elkaar overvloeien in een bepaalde geprogrammeerde tijd, en bovendien tot 4 bandmachines starten en stoppen.
Eventueel kunnen ook geheugens opgeroepen worden uit de "memory-list".
We zijn dus niet beperkt tot de standen uit de "cue-list".

De transfert gaat altijd automatisch (dus niet met de hand).
Men kan wel ingrijpen in de transferttijd nl. van dubbele snelheid tot stop.
In- of uitgangen die op nul staan (-∞dB) worden automatisch op mute gezet.
Indien men, bij een transfert, aan de ingang de keuze van connector wil veranderen, en we gaan over van een microfoon of toestel dat geen fantoomvoeding nodig heeft naar een microfoon die wel voeding nodig heeft, gaat de computer bij dat kanaal automatisch eventjes over mute.

De tafel leest ook time code (zoals SMPTE of EBU), en kan MIDI gestuurd worden.
Bij elke nieuwe stand kan ook een MIDI commando uitgezonden worden.
Het is ook mogelijk om de cues elkaar sequentieel te laten opvolgen.

± 10.000 standen kunnen worden opgeslagen op een hard disk, waarvan ze in minder dan 30 msec opgeroepen kunnen worden.
De standen kunnen ook op een 3.5" floppy disk overgeschreven worden, waardoor ze probleemloos van console kunnen wisselen.

De maximale configuratie van de tafel ziet er als volgt uit:

In - 48 input kanalen, elk voorzien van 3 input connectoren, (A-B-C) zodat men de keuze heeft uit 144 ingangskanalen.
- Elk input kanaal heeft fantoomvoeding (48V), faseomkering, insert, gain, high cut filter en low cut filter.
- Er is een 4 band parametrische equaliser (sweep) met voor elke band 4 curves naar keuze.
- Men kan voor elke voorstelling het aantal auxilaire sends kiezen tot een maximum van 16.
- Een panpot.
- Een aparte routing voor alle uitgangskanalen.
- Een mute- en solo knop.

Uit- 16 output kanalen met elk 2 output connectoren (A-B).
- Elk output kanaal heeft 1/2 octaaf (14 band) grafische equaliser.
- 16 stereo auxen.
- 8 VCA gecontrolleerde subgroepen.
- Een monitorsysteem voor diverse toepassingen (studio, P.A.,enz..
- Als optie kan de tafel uitgerust worden met een 32-richtings matrix op de input of de output kanalen. Elke output van de matrix heeft ook 2 output connectoren. In het totaal kunnen dus 96 output punten geselekteerd worden, en 48 outputs kunnen tegelijkertijd gestuurd worden.

Al deze parameters kunnen geprogrammeerd worden.

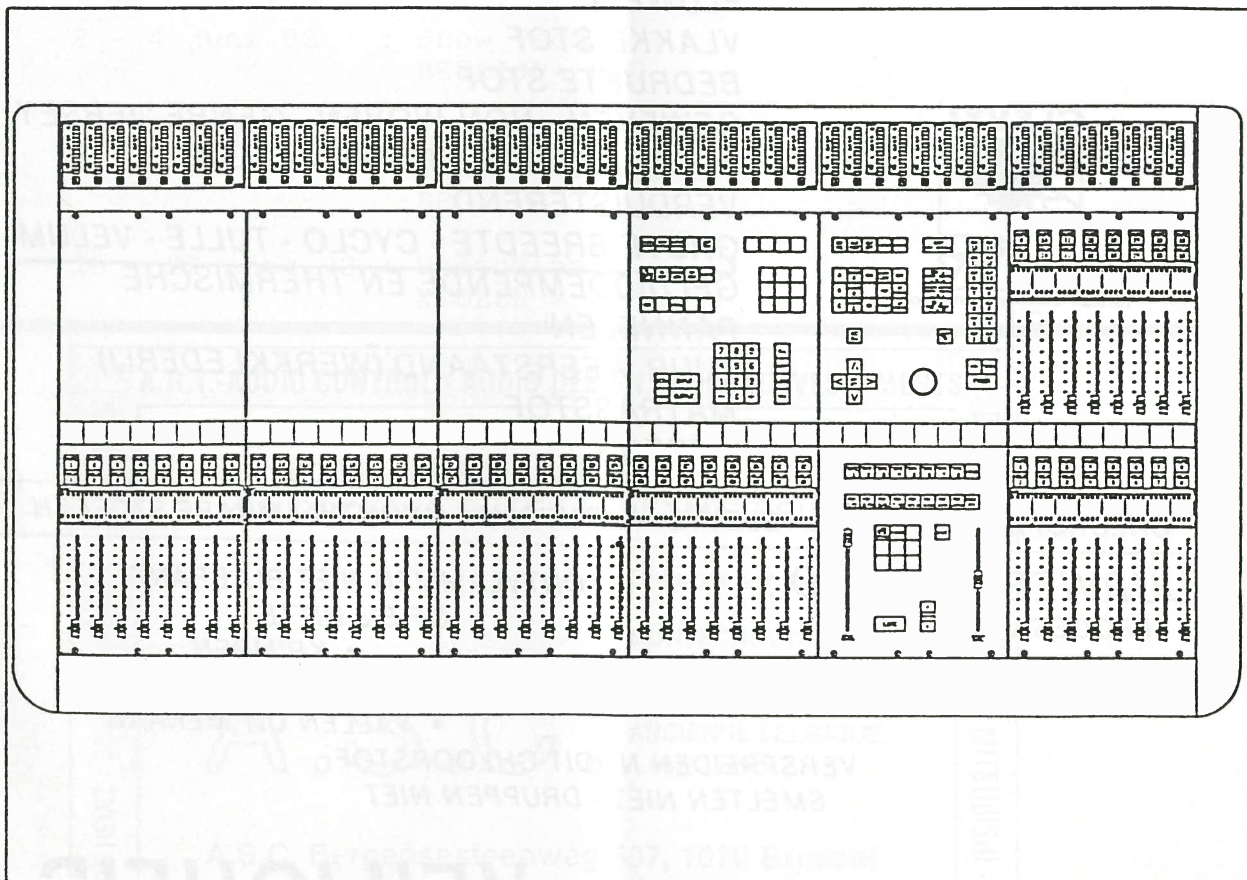
Labeling:

Elk ingangs- en uitgangskanaal kan elektronisch gelabeld worden dmv. een toetsenbord.
Dit verschijnt dan in rode lettertjes boven de respectievelijke faders, en veranderd automatisch als de functie van de fader veranderd.
Ook de aux sends kunnen gelabeld worden.
Dit verschijnt op de monitor.

Indien er tijdens de voorstelling met de hand ingegrepen moet worden, kan dit onmiddelijk: de faders blijven ten allen tijden bruikbaar.
Zelfs tijdens een transfert (van stand naar stand) is het voldoende de bewegende fader even aan te raken, en hij wordt uit het programma gelicht, klaar om de correctie uit te voeren.

Na deze interessante demonstratie werden we in het foyer van de Munt vergast op een heerlijke visschotel met o.m. gerookte zalm, scampies enz.
Bovendien was er drank a volonté.
Zoals steeds hadden de afwezigen dus ongelijk.

Ivo Kersmaekers

BASTT - NIEUWS

Onze Nederlandse zustervereniging de "Vereniging voor Podiumtechnologie" zal een, nederlands geschreven, "Handboek voor Belichters" uitgeven.
Aan de leden van BASTT wordt de mogelijkheid gegeven om op dit boek in te tekenen voor een bedrag van 35.-Fl. Na het verschijnen wordt een prijs verwacht van ongeveer 75.-Fl.
Intekening kan gebeuren langs het secretariaat van de vereniging dat trouwens op een nieuw adres huist, nl.

Vereniging voor Podiumtechnologie
Lindengracht 93
1015 K D Amsterdam NL
Tel.: 00.31.20.626.12.19

---

7 - 8 okt. 91	:	Vakbeurs theatertechniek Zoetermeer - NL
20 - 23 nov. 91	:	Security 91 ESSEN - BRD
2 - 4 juni 92	:	Show Tech BERLIJN- BRD
11 - 13 juni 92	:	BASTT - TT-DAGEN PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN BRUSSEL
16 - 22 sept.92	:	Photokina KEULEN - BRD

... uit de theaterperiodieken

BUHNENTECHNISCHE RUNDSCHAU Nr 2 - 1991

* Renovatie van het Grillo-theater in Essen.
  Dit theater genoemd naar een grootindustrieel die als mecenas optrad, werd in 1944 door bombardementen verwoest. In 1950 terug opgebouwd en diende 40 jaar lang als "Stadstheater". Na de opening van het Aalto-theater, dat in hoofdzaak een operagebouw is, werd het Grillo-theater gerenoveerd en omgebouwd tot een theater met een variabele toneelruimte.

* Beschrijving van de technische installatie en de belichting van de technisch zeer gesofistikeerde musical "Freudania". Produktie van het Theater an der Wien in Wenen.

* Beschrijving van Photo-CD.
  Een normale kleinbeeld dia - of negatieffilm kan overgebracht worden op een CD en vandaar op een T.V.-scherm.
  Voor je diareeks thuis is er dus geen diaprojector of projectiescherm meer nodig.
  De volgorde van de beelden is willekeurig programmeerbaar.
  Een PCD-speler, die je dus wél nodig hebt, zou slechts iets duurder kosten dan een Audio-CD speler.

BUHNENTECHNISCHE RUNDSCHAU Nr 3 - 1991

* Beschrijving van een nieuw theater in de Duitse stad Pforzheim.
  Nadat in 1981 een ontwerp van de architekt Bodo Fleischer werd goedgekeurd en in 1987 de eerste steen werd gelegd, opende dit nieuwe theater in september 1990.

* Een zeer goede grafische voorstelling van de componenten van een PC. De heel verstaanbare bijgevoegde verklarende tekst begint met de volgende regel:
  "Wie glooft dat computers ingewikkeld en raadselachtig zijn, heeft gelijk."

* Een uitgebreide overname uit het speciale nummer van "Zichtlijnen" naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van SOTT.

* Een beschrijving van het theater in Most (CSFR). Het theater in deze Noord-Boheemse stand bestaat reeds vijf jaar. Om zijn polyvalente bruikbaarheid werd het toch interessant genoeg bevonden om voorgesteld te worden.

* Vanaf dit jaar wordt in de Technische Hoge School van Rosenheim (BRD) een nieuwe studierichting opgestart: film-en televisiedesign. Studenten van de richtingen architectuur en binnenhuisinrichting kunnen deze kursus volgen.

BUHNENTECHNISCHE RUNDSCHAU - Speciaal nummer

* Dit speciale nummer, dat ter gelegenheid van het congres van de duitse theatertechnici verscheen, is uitsluitend gewijd aan de theaters in de nieuwe Länder van de Bonds-republiek Duitsland.
  De theaters zijn alfabetisch gerangschikt volgens de namen van de steden.
  Van 45 theaters heeft de redactie een foto van de voorgevel en één van de zaal gepubliceerd evenals een grondplan van de scène en een doorsnede. De technische data die opgenomen werden zijn zeer summier gehouden.
  Deze publicatie is niet kompleet , er bevinden zich op het grondgebied van de vroegere DDR niet minder dan 80 theaters.

... uit de theaterperiodieken

PODIUM - vakuitgave voor podiumtechniek en theatermanagement
jaargang 9, nummer 2, mei 1991

---

* De laatste "The Nits" theatertour wordt begeleid door zes man.
De broers Paul en Tom telman staan voor het geluid en het licht, Rein Hartog is monitortechnicus, Door Hulsenbosch en Karel Saras roady en Hans Toussaint, cateringmanager.
Gewoonlijk komt men aan in theaters rond 13.00 U, waar het materiaal (in flightcases op wielen) wordt uitgeladen en opgesteld, zodat de band rond ± 16.30 U kan soundchecken.
Ondertussen heeft de cateringmanager in de kleedkamers een complete keuken annex bar opgezet, zodat het zaalmanagement daar geen omkijken naar heeft.
Voor de klank gebruiken ze het Hollandse SF-systeem.
Als licht wordt zo'n 60 kW aan spots en dimmers meegesleurd.
Deze worden geregeld dmv. een 48-krings Zero 88- tafel met 10 chaserprogramma's en 6 X 48 geheugens.
Er wordt vaak gewerkt met één kleur per kant, bvb. links gold, recht blauw, wat een bijna surrealistische schaduwwerking geeft.

* Dinsdag 19 maart organiseerde de Vereniging voor Podiumtechnologie in Almere een bijeenkomst onder de titel "verplaatsbaar geluid".
Onder deze titel werd een demonstratie gegeven van het Renkus-Heinz systeem, en werd gesproken over microfonen in het algemeen, zendmicrofonen en stereorichttechniek.
Volgens Martijn Willems was het een rommelige en slecht georganiseerde gebeurtenis.

* De gemeente Amstelveen heeft, om te onderzoeken hoe er bespaard kan worden op de werkingskosten van het Cultureel Centrum, een rapport laten maken door de Stichting voor Onderzoek en Advies.
Dit STOA-rapport raadde aan de vaste kern techniek te verkleinen en zo nodig met uitzendkrachten te werken.
Podium haalt voldoende redenen aan om te bewijzen dat dit onzin is.

Een dergelijke maatregel verlaagd niet alleen de kwaliteit van de voorstellingen, maar kost op lange termijn ook meer, mede door het gebrek aan onderhoud van de apparatuur, en dan zwijgen we nog over de werksfeer !

* Het geluidsontwerp van Les Misérables is contractueel over de hele wereld hetzelfde, nl. van "Autograph Sound Recording Ltd.", dus ook zo in Carré.
De opvallendste punten hierbij zijn de volgende:
Het complete luidsprekersysteem is van Meyer, en werd uitgemeten en -gerekend door het SIM-meetsysteem.
Hierdoor kon het live geluid en het PA-geluid zowel in tijd als klankkleur hetzelfde gemaakt worden, dmv. equalisers en delays.
Het orkest wordt volledig versterkt naar de zaal toe, maar in de orkestbak worden geen monitors gebruikt.
Om een goed geluidsbeeld te krijgen werden in de bak dempingspanelen en perspex scheidingswanden aangebracht.
Om het geluid transparant te maken komen de stemmen (via 18 Sennheiser zenders met Red-Dot MKE-2 microfonen) vooral van boven het toneel, de instrumenten naast het toneel, en de effecten van op de scéne.
De artiesten horen op de scéne als monitorgeluid enkel de synthesizer, de bas en de drums, dit om overspraak te voorkomen via de Red-Dots.
Dit gedetailleerde en interessante artiekel gaat nog dieper in op deze en andere aspecten, en is zeker aan de geïnteresseerden aan te bevelen.

* De techniekers van theatershow "Jool Heel" spreken over de slechte toestand van de klankinstallaties van de receptieve theaters van Nederland.
Ze werken ook met een zwarte lijst van zalen waar technisch echt niet te werken valt.
Het management zorgt er dan voor dat die theaters bij een volgende tournée niet meer worden aangedaan.
Een systeem dat zeker navolging verdient !!!

* Voor Les Misérables in Amsterdam was meer dan 12 miljoen gulden nodig.
De sponsering werd voor 75% geworven door de Stichting Carré Theaterproducties, en gebeurde door een beperkt aantal sponsers, die elk voor een groot bedrag sponserden.
Adjunct-directeur, Hubert Atjak, waarschuwt wel dat dit soort kunstsponsering enkel werkt bij grote publiekstrekkers.
Subsidie blijft nodig voor innoverende, initiërende, stimulerende kunst, temeer daar deze gezelschappen de kweekvijvers zijn voor superprodukties als Les Misérables.

IN MEMORIAM

STEVE KEMP

In de nacht van 31 augustus op 1 september is onze vriend en collega STEVE KEMP ten gevolge van een verkeersongeval overleden.
Steve was al jaren een steunpilaar van de BMCie. Als vaste lichtontwerper heeft hij met ons triomfen en mislukkingen gedeeld. Zijn alom gerenommeerd talent heeft onze voorstellingen steeds die meerwaarde gegeven waarvoor je als theatermaker dankbaar bent. Als Steve aanwezig was, gebeurde er iets bijzonders. Zijn licht bracht structuur, rust en spanning in de chaos. Als gentleman wist hij een gehele equipe die laatste "adem" te geven die je nodig hebt om de finish te halen. Woorden zijn ontoereikend om het verlies te beschrijven dat ons overvalt. De BMCie zal nooit meer zijn wat het was mét Steve...
Een uur voor zijn dood was ik nog samen met hem en maakten we plannen voor "Wilde Lea". We hebben gelachen als kleine jongens omdat we nu eindelijk "theatre of bad taste" mochten maken. We would have lots of fun. Well, my dear friend, we shall have lots of fun!

In tribute to a warm friend : "Wilde Lea".

Luk Perceval

